

Cijfers uit de registratie van verloskundigen

Peiling 2018

NIVEL
Kennis voor betere zorg

Cijfers uit de registratie van verloskundigen

Peiling 2018

R. Kenens
L. van der Velden
E. Vis
R. Batenburg

Juli 2020

030 272 97 00
beroepenregistraties@nivel.nl
<https://nivel.nl/nl/panels-en-registraties/beroepenregistraties>

© 2020 Nivel, Postbus 1568, 3500 BN UTRECHT

Gegevens uit deze uitgave mogen worden overgenomen onder vermelding van Nivel en de naam van de publicatie. Ook het gebruik van cijfers en/of tekst als toelichting of ondersteuning in artikelen, boeken en scripties is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Het NIVEL onderzoekt de gezondheidszorg. Dat onderzoek kijkt mee met de mensen die zorg krijgen en de mensen die de gezondheidszorg vormgeven en leveren: patiënten, de overheid, zorgverleners en verzekeraars, zorgorganisaties en toezichthouders. Zij bepalen de kwaliteit, betaalbaarheid en toegankelijkheid van de zorg.

Onze ambitie is onderzoek te doen van hoge wetenschappelijke kwaliteit met impact in de samenleving. Wetenschap en praktijk versterken elkaar. Het onderzoeksproces van het NIVEL is ISO 9001 gecertificeerd en de NIVEL Zorgregistraties zijn NEN7510 gecertificeerd. Elk NIVEL-onderzoek leidt tot een openbare publicatie. Dat is vastgelegd in de statuten. Tegelijkertijd zoekt het NIVEL voortdurend naar interactie met de mensen die de resultaten van zijn onderzoek kunnen gebruiken.

Deze brochure staat ook op onze website:

<https://www.nivel.nl/nl/beroepenregistraties/brochures-beroepenregistraties>.

Inhoud

Samenvatting	5
1 Inleiding	6
2 Praktiserende verloskundigen in Nederland	8
2.1 Aantal werkzame verloskundigen	8
2.1.1 Aantal verloskundigen naar geslacht	8
2.1.2 Aantal verloskundigen naar sector	10
2.1.3 Aantal verloskundigen naar zorgsector en leeftijd	10
2.2 In- en uitstroom van verloskundigen	11
2.3 Lidmaatschap KNOV	13
3 Werkweek en praktijken van de verloskundigen gebaseerd op de peiling 2018	14
3.1 Omvang werkweek	14
3.2 Praktijken	17
4 Begrippen	19

Samenvatting

BEROEPSGROEP IN BEELD

Samenvatting: de verloskundige

In 2018 onderzocht het Nivel in opdracht van de Koninklijke Nederlandse Organisatie van Verloskundigen (KNOV) de arbeidsmarkt voor verloskundigen. Hieronder vindt u een samenvatting van de gegevens.

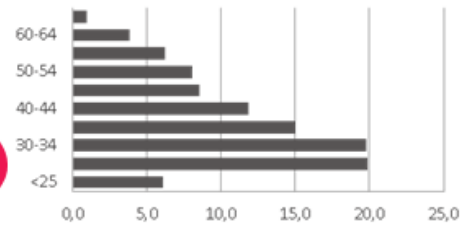
Demografische kenmerken

99% van de verloskundigen is vrouw

... en 61% is jonger dan 40 jaar

Leeftijdsverdeling (in %)

Werk situatie

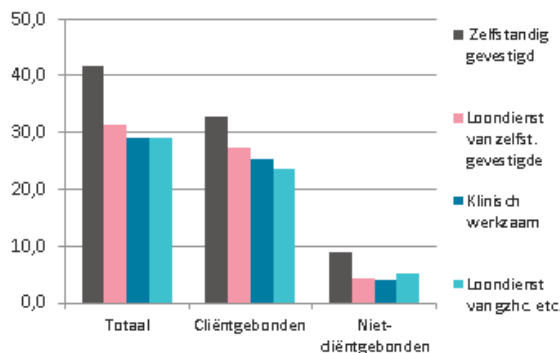
Op 1 januari 2018 telt Nederland naar schatting 3.440 praktiserende verloskundigen

In totaal zijn er 3.636 verloskundigen in de zorg werkzaam. Van hen werkt 97% in een ziekenhuis of in de 'overige zorg'

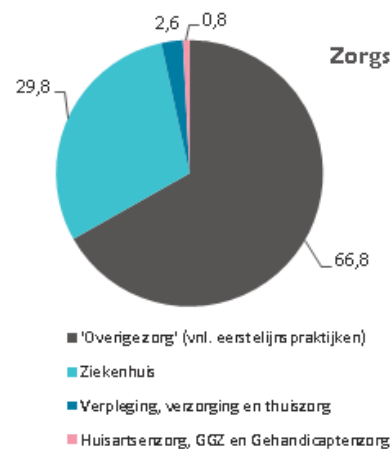

Zelfstandig gevestigde verloskundigen werkten gemiddeld het meeste aantal uur per week (41,6 uur). Zij worden gevolgd door verloskundigen in loondienst van een zelfstandig gevestigde verloskundige (31,4 uur).

Uren per week

Zorgsector

1 Inleiding

1.1 Doel en opzet van de registratie

De registratie van verloskundigen is één van de langstlopende projecten van het Nivel. In 1983 is het gestart met de ondertekening van een samenwerkingsovereenkomst tussen de Koninklijke Nederlandse Organisatie van Verloskundigen (KNOV) en het Nivel. Het doel van de Nivel-registratie van verloskundigen is informatie te verzamelen over de omvang en samenstelling van de beroepsgroep in Nederland. De verzamelde gegevens worden openbaar gepubliceerd en kunnen gebruikt worden ter ondersteuning van beleid en ander onderzoek naar de positie en arbeidsmarkt van verloskundigen.

1.2 Benadering van de verloskundigen voor de peiling 2018

In het kader van de registratie stuurt het Nivel sinds 2016 jaarlijks een uitnodiging naar verloskundigen om online hun gegevens te controleren en indien nodig te actualiseren.¹ Het gaat om gegevens die betrekking hebben op de werksituatie van de verloskundigen in het betreffende peiljaar. Om een zo compleet mogelijk beeld van de beroepsgroep van verloskundigen te krijgen, is het van belang dat er zoveel mogelijk verloskundigen kunnen worden benaderd en er zoveel mogelijk verloskundigen gehoor geven aan de oproep om hun gegevens te controleren.

De KNOV en de opleidingen zijn het Nivel behulpzaam bij het benaderen van zoveel mogelijk verloskundigen. Zo stelt de Koninklijke Nederlandse Organisatie van Verloskundigen (KNOV) gegevens uit haar ledenadministratie beschikbaar, zodat het Nivel verloskundigen kan aanschrijven die nog niet bij het Nivel bekend zijn. De opleidingen Academie Verloskunde - Amsterdam en Groningen (AVAG), Academie Verloskunde Maastricht (AVM) en Verloskunde Academie Rotterdam (VAR) dragen ook bij door namens het Nivel bij de diploma-uitreiking een flyer uit te delen. In de flyer wordt ingegaan op het belang van de registratie en wordt de afgestudeerde verloskundige verzocht om zich voor het registratieproject aan te melden.

Om ervoor te zorgen dat er zoveel mogelijk verloskundigen gehoor geven aan de oproep om hun gegevens te controleren is het Nivel voortdurend bezig om het voor hen zo gemakkelijk mogelijk te maken om aan de registratie deel te nemen. In de afgelopen jaren zijn er daarom diverse wijzigingen doorgevoerd:

1. Sinds 2016 wordt er gebruikgemaakt van een website waar de verloskundige al haar/zijn bij het Nivel bekende gegevens kan inzien én kan wijzigen. De gegevens hoeven dus niet meer elk jaar opnieuw te worden ingevuld zoals bij de schriftelijke vragenlijst het geval was.
2. Bepaalde praktijkvragen hoeven niet langer door alle verloskundigen in de praktijk te worden beantwoord. Het volstaat als één verloskundige dat doet.
3. Voor de verloskundigen die de jaarlijkse uitnodiging per e-mail ontvangen, is het inloggen vereenvoudigd. Zij kunnen nu inloggen door op een persoonlijke link in de e-mail te klikken.
4. Uitleg in de vorm van tekst en instructiefilmpjes, toelichtingen bij de vragen en een nieuwe lay-out maken het gebruik van de website makkelijker.

¹ Tot 2016 kregen verloskundigen jaarlijks een schriftelijke vragenlijst toegestuurd met het verzoek deze in te vullen en te retourneren.

1.3 Respons op de peiling 2018

Er zijn voor de peiling van 2018 in totaal 3.518 verloskundigen uitgenodigd om online hun bij het Nivel bekende gegevens te controleren (en indien nodig te actualiseren) dan wel in te vullen. Dat laatste gold voor de verloskundigen die voor het eerst deelnamen. In totaal heeft 48,5% van de verloskundigen ingelogd.

1.4 Opzet van deze Cijfers uit de registratie van verloskundigen 2018

Om uitspraken over de beroepsgroep als geheel te kunnen doen, is er tevens van andere gegevensbronnen gebruikgemaakt, te weten: het BIG en het CBS (Sociaal Statistisch Bestand). Op basis van ontwikkelingen in jaarreeksen en verhoudingen ten opzichte van de 100%-basis in deze bronnen, is een schatting van het totaal aantal in 2018 praktiserende verloskundigen gemaakt. Vervolgens konden gegevens met betrekking tot de indeling naar zorgsector en leeftijd door middel van weging van de responsgroep worden geschat. Deze gegevens worden in hoofdstuk 2 gepresenteerd. In dat hoofdstuk worden naast de omvang van de beroepsgroep verloskundigen in Nederland ook de in- en uitstroom en lidmaatschap van de KNOV beschreven. In hoofdstuk 3 wordt nader ingegaan op de werkweek en verloskundigenpraktijken. Deze cijfers zijn gebaseerd op de respons op de peiling 2018 en betreffen dus niet de populatie-aantallen zoals in hoofdstuk 2.

2 Praktiserende verloskundigen in Nederland

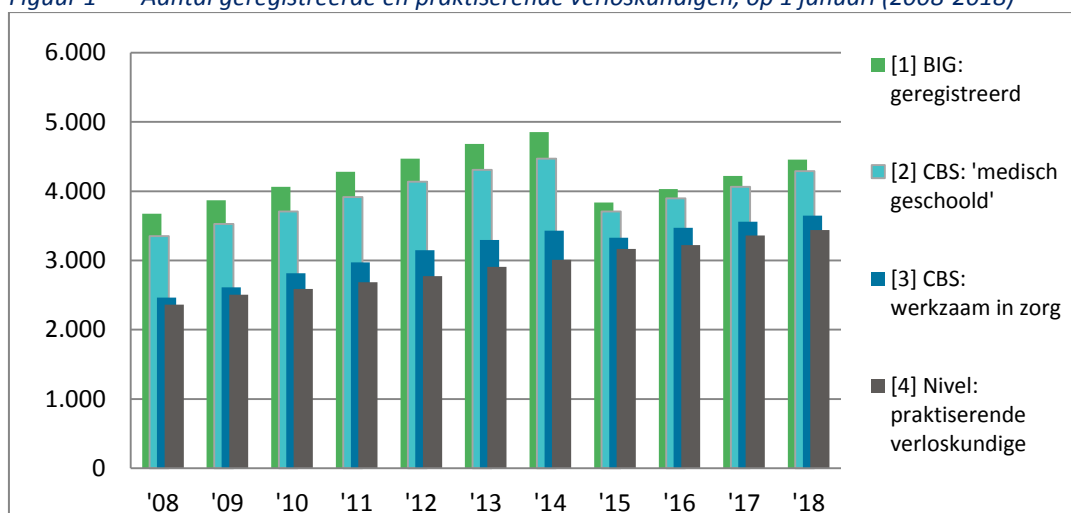
2.1 Aantal werkzame verloskundigen

2.1.1 Aantal verloskundigen naar geslacht

Om uitspraken over de gehele beroepsgroep van verloskundigen in Nederland te kunnen doen, is voor de gegevens in dit hoofdstuk van secundaire gegevens uit het BIG en het CBS (Sociaal Statistisch Bestand) gebruikgemaakt. Het aantal praktiserende verloskundigen in 2018 en hun aantal naar geslacht, sector en leeftijd is door middel van weging van de responsgroep geschat.

Er waren op 1 januari 2018 in Nederland naar schatting 3.440 praktiserende verloskundigen werkzaam (zie figuur 1). Onder deze groep bevonden zich 36 mannen (1,0%). Vergeleken met de peiling in 2017 is het aantal praktiserende verloskundigen met 80 toegenomen; een groei van 2,4%. De groei lag daarmee aanzienlijk lager dan in de afgelopen 10 jaar. Tussen 2008 en 2018 is het aantal praktiserende verloskundigen met 1.079 verloskundigen toegenomen, wat neerkomt op een gemiddelde groei van 4,6% per jaar.

Figuur 1 Aantal geregistreerde en praktiserende verloskundigen, op 1 januari (2008-2018)^{1,2}

¹ De gegevens van het CBS hebben feitelijk betrekking op 26 september (2007-2015) of 22 december (2016-2017), maar worden gehanteerd alsof ze betrekking hebben op 1 januari van het daarop volgende jaar. Voorbeeld: de cijfers per 26 september 2007 zijn dus gebruikt als de cijfers per 1 januari 2008 enz.

² De aantallen BIG-geregistreerden en *medisch geschoold* hebben betrekking op verloskundigen die al dan niet werkzaam zijn. De aantallen *werkzaam in de zorg* hebben betrekking op verloskundigen die al dan niet als praktiserende verloskundige werkzaam zijn.

Bron: BIG, CBS (Sociaal Statistisch Bestand), Nivel-verloskundigenregistratie.

In de figuur 1 worden naast het aantal praktiserende verloskundigen onder andere ook het aantal BIG-geregistreerde verloskundigen en het aantal in de zorg werkzame verloskundigen weergegeven. Deze gegevens zijn gebruikt om het aantal praktiserende verloskundigen te kunnen schatten (zie kader op volgende pagina).

Medisch geschoold

Om het totaal aantal praktiserende verloskundigen te kunnen schatten, is er niet alleen van de gegevens uit de Nivel-registratie van verloskundigen gebruikgemaakt, maar ook van gegevens van het BIG en van het CBS. In figuur 1 is te zien dat het aantal BIG-geregistreerde verloskundigen in elk van de jaren 2008 tot en met 2014 duidelijk groter was dan het aantal dat door het CBS op Statline als 'medisch geschoold' werd gerapporteerd. Tot de groep 'medisch geschoold' behoren de BIG-geregistreerde verloskundigen die het CBS in de Basisregistratie Personen – voorheen Gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens – heeft kunnen terugvinden, of die volgens de Belastingdienst in Nederland werkzaam waren. De BIG-geregistreerde verloskundigen die niet tot deze groep worden gerekend, woonden op dat moment in het buitenland en hadden geen belasting in Nederland betaald, of waren gewoonweg niet vindbaar voor het CBS.

Herregistratie

In 2014 was voor verloskundigen de eerste ronde voor de herregistratie (Wet BIG). Relatief veel verloskundigen hebben toen hun registratie verloren. Vandaar dat er op 1 januari 2015 ruim 1.000 BIG-geregistreerde verloskundigen minder waren dan op 1 januari 2014; een afname van 21,0%. Bij het CBS is tussen 2014 en 2015 eveneens een forse daling te zien in het aantal verloskundigen dat tot de groep 'medisch geschoold' wordt gerekend, maar niet zo fors als bij het BIG. Hun aantal daalde van 4.470 naar 3.705; een afname van 17,1%. Als gevolg van de herregistratie is het verschil tussen het aantal BIG-geregistreerden en het aantal 'medisch geschoolden' in 2015 kleiner dan daarvoor. Maar er is nog steeds een aantal BIG-geregistreerde verloskundigen die niet in Nederland wonen of werken, of voor het CBS niet vindbaar is.

In de zorg werkzaam

Het CBS kan van de 'medisch geschoolden' nagaan of zij in de zorg werkzaam zijn (maar niet of zij ook daadwerkelijk als verloskundige praktiseren). Het verschil tussen het aantal in de zorg werkzame verloskundigen en het aantal 'medisch geschoolden' enerzijds en het aantal BIG-geregistreerde verloskundigen anderzijds was in de jaren 2008 tot en met 2014 veel groter dan in de jaren daarna. In 2014 waren er bijvoorbeeld 3.430 in de zorg werkzame verloskundigen. Dat komt neer op 76,7% van de 4.470 'medisch geschoolden' en 70,6% van de 4.855 BIG-geregistreerde verloskundigen. In 2015, na de massale herregistratie, daalde het aantal in de zorg werkzame verloskundigen met 2,9% naar 3.330. Doordat het aantal 'medisch geschoolden' en het aantal BIG-geregistreerde verloskundigen veel sterker daalde, steeg het aandeel in de zorg werkzame verloskundigen zowel ten opzichte van de 'medisch geschoolden' (van 76,7% naar 89,9%) als van de geregistreerde verloskundigen (van 70,6% naar 86,8%).

Verloskundigen in de Nivel-registratie: praktiserende verloskundigen

Logischerwijs zijn de aantallen in de zorg werkzame verloskundigen wat kleiner dan het aantal 'medisch geschoolden', maar groter dan het aantal verloskundigen uit de Nivel-registratie. Dat laat zich verklaren door het feit dat het Nivel zich expliciet op verloskundigen richt die als zodanig werken (praktiseren), terwijl in de CBS-cijfers 'werkzaam in de zorg' ook verloskundigen zijn opgenomen die een andere functie in de zorg bekleden.

2.1.2 Aantal verloskundigen naar sector

Tabel 1 laat zien dat op 1 januari 2018 vrijwel alle (96,6%) in de zorg werkzame verloskundigen in een ziekenhuis of in de 'overige zorg' (voornamelijk eerstelijns verloskundigenpraktijken) werkten. Slechts weinig verloskundigen waren in één van de andere sectoren werkzaam. Deze sectoren zijn volledigheidshalve wel in tabel 1 opgenomen.

Tabel 1 Aantal in de zorg werkzame verloskundigen naar zorgsector, op 1 januari (2008-2018)¹

	Ziekenhuis		Geestelijke gezondheidszorg		Gehandicaptenzorg		Verpleging, verzorging en thuiszorg		Huisartszorg		Overige zorg ²		Totaal	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
2008	597	24,2	10	0,4	10	0,4	70	2,8	20	0,8	1.762	71,4	2.469	100
2009	658	25,2	5	0,2	10	0,4	55	2,1	20	0,8	1.858	71,3	2.606	100
2010	746	26,4	10	0,4	5	0,2	65	2,3	25	0,9	1.975	69,9	2.825	100
2011	821	27,6	10	0,3	10	0,3	95	3,2	25	0,8	2.010	67,7	2.970	100
2012	887	28,1	10	0,3	5	0,2	110	3,5	25	0,8	2.118	67,1	3.155	100
2013	921	27,9	10	0,3	5	0,2	129	3,9	25	0,8	2.205	66,9	3.296	100
2014	987	28,8	10	0,3	10	0,3	115	3,3	25	0,7	2.283	66,6	3.430	100
2015	982	29,5	10	0,3	5	0,1	65	1,9	15	0,4	2.253	67,7	3.330	100
2016	1.024	29,5	10	0,3	0	0,0	75	2,2	10	0,3	2.352	67,8	3.470	100
2017	1.042	29,3	10	0,3	5	0,1	80	2,2	15	0,4	2.408	67,6	3.560	100
2018	1.083	29,8	10	0,3	5	0,1	94	2,6	15	0,4	2.429	66,8	3.636	100

¹ De gegevens van het CBS hebben feitelijk betrekking op 26 september (2007-2015) of 22 december (2016-2017), maar worden gehanteerd alsof ze betrekking hebben op 1 januari van het daarop volgende jaar. Voorbeeld: de cijfers per 26 september 2007 zijn dus gebruikt als de cijfers per 1 januari 2008 enz.

² Het gaat hier voornamelijk om verloskundigen in eerstelijns verloskundigenpraktijken, maar ook om verloskundigen die in verschillende sectoren werkzaam zijn en daarom niet aan één van de andere zorgsectoren kunnen worden toegekend.

Bron: Sociaal Statistisch Bestand (CBS).

2.1.3 Aantal verloskundigen naar zorgsector en leeftijd

In tabel 2 is de leeftijdsverdeling van in de zorg werkzame verloskundigen naar zorgsector opgenomen. De meeste verloskundigen werken zoals eerder gezegd in een ziekenhuis of de 'overige zorg'. We zien dat bij beide groepen verloskundigen de jonge leeftijdscategorieën in 2018 redelijk sterk vertegenwoordigd waren. Van de verloskundigen die in een ziekenhuis werkzaam waren, was 56,7% jonger dan 40 jaar. Onder verloskundigen in de 'overige zorg' lag dat aandeel nog iets hoger; 62,9% van hen was jonger dan 40 jaar. Voor beide groepen verloskundigen geldt dat in 2018 circa 11% van hen 55 jaar of ouder was.

Tabel 2 Leefstijdsverdeling van in de zorg werkzame verloskundigen naar zorgsector, op 1 januari 2018¹

	Ziekenhuis		Geestelijke gezondheidszorg		Gehandicaptenzorg		Verpleging, verzorging en thuiszorg		Huisartszorg		Overige zorg ²		Totaal	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
<25	25	2,3	0	0,0	0	0,0	11	12,0	0	0,0	183	7,6	220	6,0
25-29	185	17,1	0	0,0	5	100,0	19	20,0	2	12,5	511	21,0	721	19,8
30-34	235	21,7	0	0,0	0	0,0	11	12,0	2	12,5	471	19,4	719	19,8
35-39	170	15,7	0	0,0	0	0,0	11	12,0	2	12,5	362	14,9	545	15,0
40-44	145	13,4	0	0,0	0	0,0	8	8,0	0	0,0	278	11,4	430	11,8
45-49	100	9,2	3	33,3	0	0,0	8	8,0	2	12,5	198	8,2	311	8,5
50-54	110	10,1	3	33,3	0	0,0	8	8,0	4	25,0	169	6,9	293	8,1
55-59	70	6,5	3	33,3	0	0,0	8	8,0	2	12,5	144	5,9	226	6,2
60-64	40	3,7	0	0,0	0	0,0	8	8,0	2	12,5	89	3,7	139	3,8
>=65	5	0,5	0	0,0	0	0,0	4	4,0	0	0,0	25	1,0	34	0,9
Totaal	1.083	100,0	10	100,0	5	100,0	94	100,0	15	100,0	2.429	100,0	3.636	600

¹ De gegevens hebben feitelijk betrekking op 22 december 2017, maar worden gehanteerd alsof ze betrekking hebben op 1 januari 2008.

² Het gaat hier voornamelijk om verloskundigen die in eerstelijns verloskundigenpraktijken werkzaam zijn, maar ook om verloskundigen die in verschillende sectoren werkzaam zijn en daarom niet aan één van de andere zorgsectoren kunnen worden toegekend.

Bron: Sociaal Statistisch Bestand (CBS).

2.2 In- en uitstroom van verloskundigen

2.2.1 Instroom: aantal afgestudeerde verloskundigen

In 2017 hebben 142 verloskundigen de Nederlandse opleiding tot verloskundige voltooid (tabel 3) en hebben dus in 2018 de arbeidsmarkt kunnen betreden. In de periode 2013-2017 zijn er gemiddeld 146 verloskundigen per jaar afgestudeerd.

Tabel 3 Aantal afgestudeerde verloskundigen naar jaar van voltooiing opleiding en opleidingsplaats (2013-2017)

Opleidingsplaats	2013	2014	2015	2016	2017
Amsterdam/Groningen	67	65	74	65	76
Rotterdam	33	48	41	38	44
Maastricht	37	41	30	49	44
Totaal	137	154	145	152	142

Bron: DUO.

2.2.2 Instroom: opleidingsplaats

Van de op 1 januari 2018 praktiserende verloskundigen die de opleiding in Rotterdam of Maastricht gevolgd hebben, is relatief gezien een groter deel in een eigen praktijk of maatschap werkzaam dan de verloskundigen die de opleiding ergens anders hebben voltooid (tabel 4).

Een vijfde (20,1%) van de praktiserende verloskundigen is in het buitenland opgeleid. Van hen is meer dan de helft (52,8%) klinisch werkzaam. Dat heeft ongetwijfeld te maken met het feit dat in het

buitenland opgeleide verloskundigen weinig tot geen ervaring met thuisbevallingen, risicoselectie en zelfstandige praktijkvoering hebben.

Tabel 4 Relatieve verdeling van het aantal praktiserende verloskundigen naar functie en opleidingsplaats, op 1 januari 2018

	Zelfstandig gevestigd	Loondienst instelling ²	Klinisch werkzaam	Loondienst praktijk ³	Waarnemer	Totaal	
	%	%	%	%	%	N	%
Amsterdam	43,1	4,2	24,7	6,5	21,5	740	100
Rotterdam	53,3	2,9	17,2	5,3	21,4	723	100
Maastricht	53,2	1,0	22,8	4,6	18,3	776	100
Groningen	34,4	7,0	24,1	8,0	26,4	299	100
Buitenland ⁴	33,4	3,8	52,8	4,1	5,9	640	100
Totaal	45,1	3,3	28,1	5,4	18,0	3.178	100

¹ Eerstelijnsverloskundige in loondienst van een geboortecentrum, gezondheidscentrum, ziekenhuis of vergelijkbare instelling/stichting.

² Eerstelijnsverloskundige in loondienst van een zelfstandig gevestigde verloskundige.

³ Het betreft hier verloskundigen met een gelijkstelling.

2.2.3 Uitstroom: vertrekredenen

Uit de registratie komen 52 verloskundigen naar voren die op 1 januari 2017 als praktiserend verloskundige in Nederland werkzaam waren maar op 1 januari 2018 niet meer (tabel 5). Circa één op de vijf (19,2%) van hen is vanwege gezinsomstandigheden gestopt. Bijna één op de drie verloskundigen is met pensioen gegaan (15,4%) of vond de werkdruk te hoog/de werksfeer niet prettig (15,4%). Bij 7,7% was "ziekte/WAO" de vertrekreden. Van een klein deel (7,7%) van deze verloskundigen is de vertrekreden onbekend.

Tabel 5 Vertrekredenen van verloskundigen van wie bekend is dat zij in 2017 met hun werkzaamheden als praktiserend verloskundige gestopt zijn

Vertrekreden	N	%
Gezinsomstandigheden	10	19,2
Leeftijd/pensioen	8	15,4
Te hoge werkdruk/onprettige werksfeer	8	15,4
Ziekte/WAO	4	7,7
Andere functie als verloskundige	3	5,8
Afgenomen motivatie	3	5,8
Vertrek naar het buitenland	2	3,8
Reorganisatie	2	3,8
Contract liep af	1	1,9
Anders	7	13,5
Onbekend	4	7,7
Totaal	52	100

2.3 Lidmaatschap KNOV

Circa 83,4% van alle op 1 januari 2018 in Nederland praktiserende verloskundigen was lid van de Koninklijke Nederlandse Organisatie van Verloskundigen (KNOV). Vrijwel alle (minimaal 98,4%) zelfstandig gevestigde verloskundigen waren lid. Onder klinisch werkzame verloskundigen bevonden zich relatief het minste aantal leden. Iets meer dan de helft van hen had destijds een KNOV-lidmaatschap (tabel 6).

Tabel 6 Verdeling van het aantal verloskundigen naar functie en KNOV-lidmaatschap, op 1 januari 2018

	Lid		Geen lid		Onbekend		Totaal	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Zelfstandig gevestigd	1.421	98,4	15	1,0	8	0,6	1.444	100
Loondienst instelling ¹	90	84,9	14	13,2	2	1,9	106	100
Klinisch werkzaam	468	51,9	357	39,6	77	8,5	902	100
Loondienst praktijk ²	160	93,0	8	4,7	4	2,3	172	100
Waarnemer	536	91,9	15	2,6	32	5,5	583	100
Totaal	2.675	83,4	409	12,8	123	3,8	3.207	100

¹ Eerstelijnsverloskundige in loondienst van een geboortecentrum, gezondheidscentrum, ziekenhuis of vergelijkbare instelling/stichting.

² Eerstelijnsverloskundige in loondienst van een zelfstandig gevestigde verloskundige.

3 Werkweek en praktijken van de verloskundigen gebaseerd op de peiling 2018

3.1 Omvang werkweek

3.1.1 Fulltime/parttime

Op basis van het aantal fte dat verloskundigen (met uitzondering van waarnemers) in de peiling 2018 hebben opgegeven, kan gesteld worden dat een verloskundige in 2018 gemiddeld 0,84 fte werkte (tabel 7). Ongeveer de helft (49,2%) van de verloskundigen werkte in deeltijd (minder dan 1 fte). Het zijn vooral de verloskundigen in loondienst van een geboortecentrum, gezondheidscentrum, ziekenhuis of vergelijkbare instelling/stichting die een parttime baan hadden. Van hen werkte 86,4% in deeltijd. Bij de verloskundigen met een eigen praktijk was dat aandeel het laagst (30,0%).

Tabel 7 Relatieve verdeling omvang van de gemiddelde werkweek (fte) van verloskundigen naar functie, op 1 januari 2018

	Zelfstandig gevestigd		Loondienst instelling ¹		Klinisch werkzaam		Loondienst praktijk ²		Totaal	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
< 0,2	1	0,1	1	2,3	2	0,4	0	0,0	4	0,2
0,2-0,4	16	1,6	2	4,5	13	2,4	8	7,6	39	2,3
0,4-0,6	48	4,9	5	11,4	72	13,0	17	16,2	142	8,4
0,6-0,8	123	12,4	15	34,1	223	40,4	34	32,4	395	23,4
0,8-1,0	108	10,9	15	34,1	117	21,2	11	10,5	251	14,9
1,0 (fulltime)	692	70,0	6	13,6	125	22,6	35	33,3	858	50,8
Totaal	988	100	44	100	552	100	105	100	1.689	100
<i>Gemiddeld</i>		<i>0,90</i>		<i>0,72</i>		<i>0,75</i>		<i>0,74</i>		<i>0,84</i>

¹ Eerstelijnsverloskundige in loondienst van een geboortecentrum, gezondheidscentrum, ziekenhuis of vergelijkbare instelling/stichting.

² Eerstelijnsverloskundige in loondienst van een zelfstandig gevestigde verloskundige.

3.1.2 Werkuren

Verloskundigen werkten in 2018 gemiddeld 36,5 uur per week (tabel 8). Dat is exclusief de uren die aan bereikbaarheidsdiensten en achterwacht worden besteed. Zelfstandig gevestigde verloskundigen werkten gemiddeld het meeste aantal uur per week (41,6 uur). Zij worden gevolgd door verloskundigen in loondienst van een zelfstandig gevestigde verloskundige (31,4 uur). Het aantal uren dat verloskundigen in loondienst van een geboortecentrum, gezondheidscentrum, ziekenhuis of vergelijkbare instelling/stichting en klinisch verloskundigen werkzaam waren, ontloopt elkaar nauwelijks. Zij werkten gemiddeld ongeveer 29 uur per week.

Verloskundigen die fulltime werkten, besteedden een groter deel (20,4%) van hun werkzaamheden aan niet-cliëntgebonden activiteiten (administratie, bij- en nascholing) dan verloskundigen die parttime (16,3%) werkten. Maken we onderscheid naar functie dan blijkt, dat verloskundigen in loondienst van een geboortecentrum, gezondheidscentrum, ziekenhuis of vergelijkbare instelling/stichting relatief de meeste tijd kwijt waren aan niet-cliëntgebonden activiteiten; zij

besteedden 27,0% van hun werktijd aan deze activiteiten. Klinische verloskundigen en verloskundigen in loondienst van een zelfstandig gevestigde verloskundige waren wat dat betreft het minste aantal uren kwijt. Deze activiteiten namen 13,7% van hun werkzaamheden in beslag.

Tabel 8 Gemiddeld aantal uren per week dat verloskundigen aan (niet-)cliëntgebonden activiteiten besteedden naar functie, op 1 januari 2018

	Zelfstandig gevestigd		Loondienst instelling ¹		Klinisch werkzaam		Loondienst praktijk ²		Totaal	
	Uren	N	Uren	N	Uren	N	Uren	N	Uren	N
Cliëntgebonden										
- fulltime	35,5	632	30,8	6	31,5	114	33,1	30	34,8	782
- parttime	27,2	291	22,6	37	23,4	403	24,6	70	24,8	801
- totaal	32,9	923	23,7	43	25,2	517	27,2	100	29,8	1.583
Niet-cliëntgebonden										
- fulltime	9,5	632	7,8	6	6,2	114	6,2	30	8,9	782
- parttime	7,0	291	4,0	37	3,4	403	3,5	70	4,8	801
- totaal	8,8	923	5,2	43	4,0	517	4,3	100	6,8	1.583
Totaal										
- fulltime	45,0	634	38,7	6	37,7	116	39,3	30	43,7	786
- parttime	34,2	291	27,4	38	26,7	417	28,1	72	29,5	818
- totaal	41,6	925	28,9	44	29,1	533	31,4	102	36,5	1.604

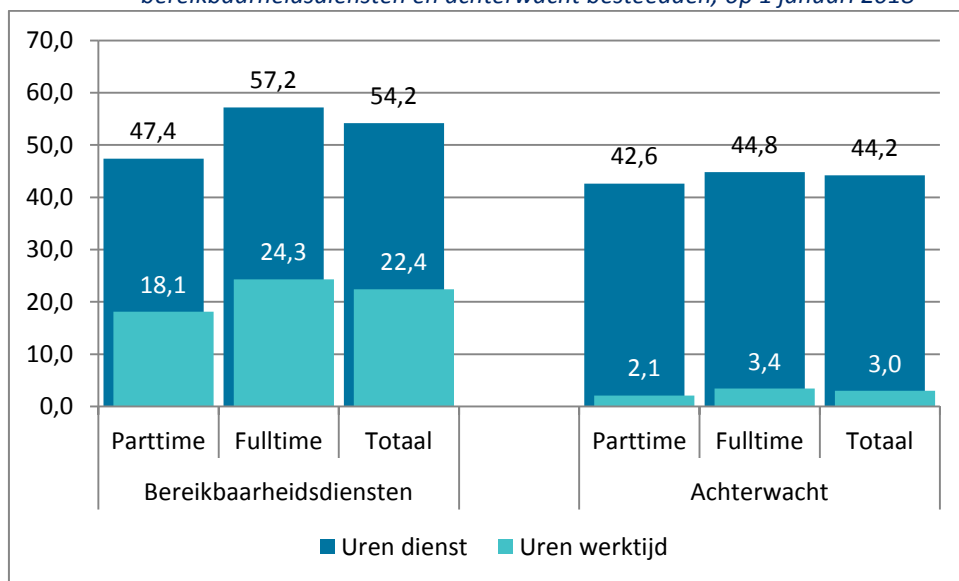
¹ Eerstelijnsverloskundige in loondienst van een geboortecentrum, gezondheidscentrum, ziekenhuis of vergelijkbare instelling/stichting.

² Eerstelijnsverloskundige in loondienst van een zelfstandig gevestigde verloskundige.

3.1.3 Bereikbaarheidsdiensten en achterwacht

Zelfstandig gevestigde verloskundigen waren in 2018 gemiddeld 54,2 uur per week kwijt aan bereikbaarheidsdiensten. Aan achterwacht besteedden zij nog eens 44,2 uur (figuur 2). Niet al deze uren waren daadwerkelijk 'werktijd'. Bij de bereikbaarheidsdiensten gold dat voor 41,3%. Van de uren besteed aan achterwacht was slechts 6,8% werktijd. Deze percentages liggen wat hoger voor zelfstandig gevestigde verloskundigen die fulltime werken en wat lager voor zelfstandig gevestigde verloskundigen die parttime werken.

Figuur 2 Gemiddeld aantal uren dat zelfstandig gevestigde verloskundigen per week aan bereikbaarheidsdiensten en achterwacht besteedden, op 1 januari 2018

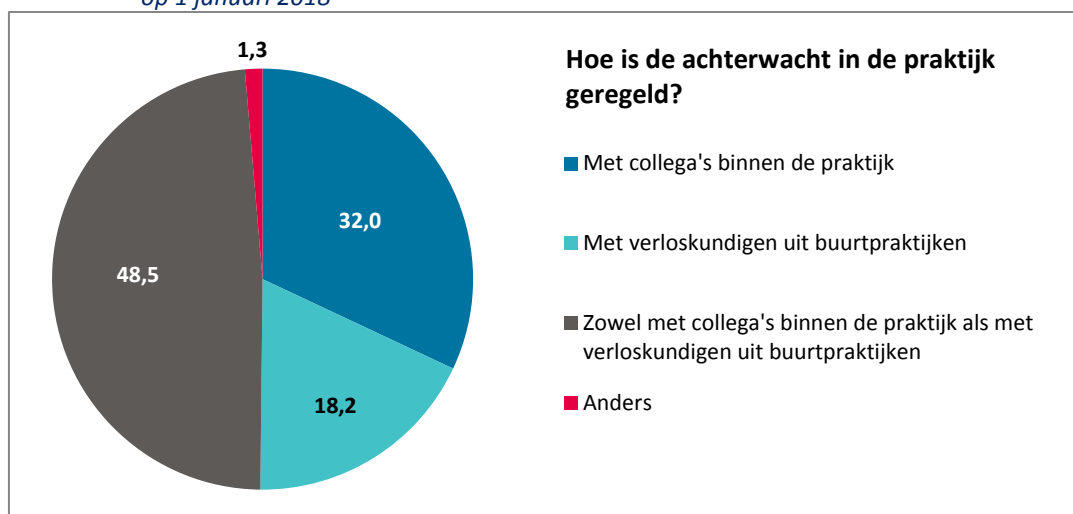

3.1.4 Organisatie van de achterwacht

Aan zelfstandig gevestigde verloskundigen in een eigen praktijk/maatschap of in loondienst van een geboortecentrum, gezondheidscentrum, ziekenhuis of vergelijkbare instelling/stichting is in de peiling 2018 ook gevraagd hoe zij de achterwacht in de praktijk hebben geregeld. Hieruit blijkt dat in bijna de helft van de praktijken voor de achterwacht zowel collega's als verloskundigen uit buurtpraktijken worden ingezet (figuur 3). In een derde van de praktijken wordt dat volledig intern geregeld en in 18,2% van de praktijken werkt men daarvoor samen met buurtpraktijken. De overige praktijken (1,3%) geven aan dat de achterwacht op een andere manier geregeld is.

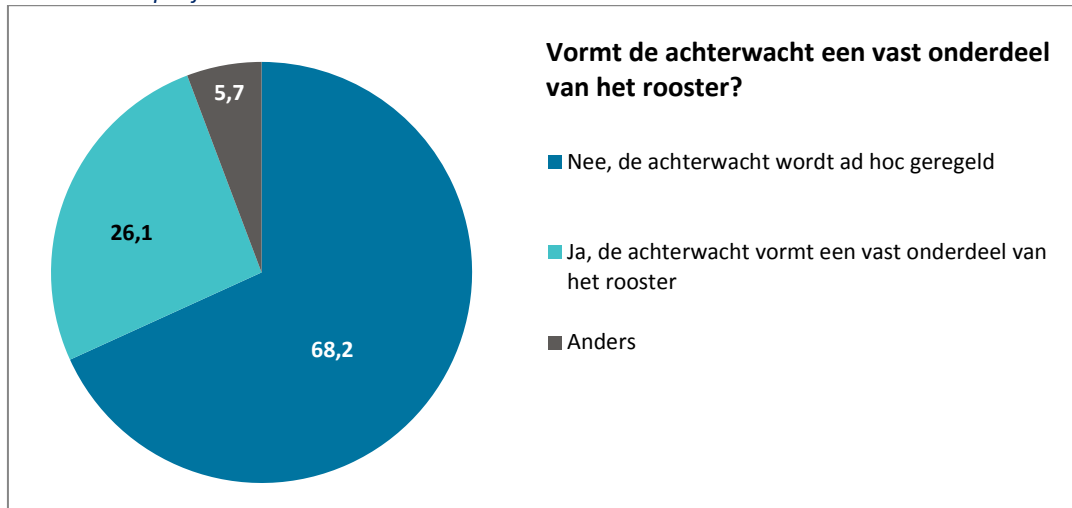
Het zijn niet alleen maar solopraktijken (31,5%) die de achterwacht enkel met verloskundigen uit buurtpraktijken regelen. Sterker nog: in 61,1% van deze praktijken gaat het om een groepspraktijk. De rest (7,4%) is een duopraktijk.

Figuur 3 Relatieve verdeling van de wijze waarop de achterwacht in verloskundigenpraktijk is geregeld, op 1 januari 2018

In het merendeel (68,2%) van de verloskundigenpraktijken wordt de achterwacht 'ad hoc' geregeld en vormt het geen vast onderdeel van het rooster. In circa een kwart van de praktijken is dat laatste wel het geval (figuur 4).

Figuur 4 Relatieve verdeling van de wijze waarop de achterwacht in verloskundigenpraktijk is geregeld, op 1 januari 2018

3.2 Praktijken

3.2.1 Eerstelijnsverloskundigen naar praktijkvorm

Op 1 januari 2018 was het merendeel (85,1%) van de eerstelijnsverloskundigen in Nederland in een groepspraktijk gevestigd (tabel 9). Dat is vergelijkbaar met voorgaande jaren. Circa één op de tien (10,5%) eerstelijnsverloskundigen werkt in duopraktijk en 4,3% is solist. Hoewel de percentages per jaar iets kunnen schommelen, zien we toch dat het algemene beeld in 2018 vergelijkbaar is met de jaren ervoor.

Tabel 9 Relatieve verdeling van het aantal eerstelijnsverloskundigen naar praktijkvorm, op 1 januari (1980-2018)¹

	Solo- praktijk	Duo- praktijk	Groeps- praktijk	Totaal	
	%	%	%	N	%
1980	67,6	23,5	8,8	578	100
1985	46,8	39,1	14,1	688	100
1990	27,6	38,3	34,2	852	100
1995	13,0	31,0	56,0	1.031	100
2000	7,3	19,8	73,0	1.225	100
2005	4,1	11,7	84,2	1.491	100
2010	5,0	13,3	81,7	1.632	100
2015	4,6	15,0	80,4	1.697	100
2016	5,0	14,7	80,4	1.756	100
2017	4,9	13,0	82,2	1.776	100
2018	4,3	10,5	85,1	1.796	100

¹ Sinds de peiling van 1 januari 2005 tellen bij het bepalen van de praktijkvorm ook de verloskundigen mee die in loondienst zijn van een zelfstandig gevestigde verloskundige. Daarvoor was dat niet het geval (zie ook hoofdstuk 4 Begrippen).

3.2.2 Praktijkvorm praktijken

Er waren op 1 januari 2018 naar schatting 570 verloskundigenpraktijken. Aangezien voor 235 praktijken de praktijkvorm niet kon worden bepaald, is er onzekerheid over de in tabel 9 genoemde percentages. Het ligt gezien de verdeling in voorgaande jaren voor de hand dat het merendeel van de praktijken in 2018 een groepspraktijk was.

Tabel 9 Relatieve verdeling van het aantal verloskundigenpraktijken naar praktijkvorm, op 1 januari (1980-2018)¹

	Solo- praktijk	Duo- praktijk	Groeps- praktijk	Totaal	
	%	%	%	N	%
1980	82,3	14,3	3,4	475	100
1985	65,7	28,0	6,3	490	100
1990	48,1	33,6	18,3	491	100
1995	29,7	34,7	35,6	472	100
2000	19,8	27,7	52,5	455	100
2005	13,9	19,4	66,7	453	100
2010	16,0	21,6	62,4	513	100
2015	15,2	24,2	60,7	534	100
2016	15,9	23,8	60,4	555	100
2017	10,7	20,4	68,9	580	100
2018	10,5	16,5	73,1	570	100

¹ Sinds de peiling van 1 januari 2005 tellen bij het bepalen van de praktijkvorm ook de verloskundigen mee die in loondienst zijn van een zelfstandig gevestigde verloskundige. Daarvoor was dat niet het geval (zie ook hoofdstuk 4 Begrippen).

4 Begrippen

Verloskundige

Medicus die op grond van de wet of regelgeving de bevoegdheid is verleend, de verloskunde als verloskundige uit te oefenen.

Afgestudeerde verloskundige

Een verloskundige die de verloskundige opleiding (sinds 1986) heeft gevolgd en nog niet werkzaam is als verloskundige (en daartoe de plannen niet heeft opgegeven) óf alleen als waarnemster werkte.

Gelijkstelling

Bevoegdheid, verleend aan een in het buitenland opgeleide verloskundige, om in Nederland de verloskunde uit te oefenen.

Zelfstandig gevestigde verloskundige

Verloskundige die een overeenkomst heeft met een zorgverzekeraar en alleen of in een maatschap een praktijk uitoefent. Verloskundigen werkzaam in een gezondheidscentrum of een vergelijkbare instelling/stichting, worden eveneens hiertoe gerekend.

Eerstelijnsverloskundige

Verloskundige met een eigen praktijk of werkzaam in een praktijk.

Klinisch werkzame verloskundige

Verloskundige in dienstverband van een ziekenhuis.

Verloskundige in loondienst van een zelfstandig gevestigde verloskundige

Verloskundige die op basis van een arbeidsovereenkomst voor bepaalde of onbepaalde tijd bij (een maatschap van) (een) zelfstandig gevestigde verloskundige(n) werkzaam is.

Waarnemer

Verloskundige die op basis van een waarneemovereenkomst de opdracht tot waarneming van een (maatschap van een) zelfstandig gevestigde verloskundige(n) vervult.

Solopraktijk

Praktijk van één eerstelijnsverloskundige.

Duopraktijk

Praktijk van twee eerstelijnsverloskundigen.

Groepspraktijk

Praktijk van drie of meer eerstelijnsverloskundigen.

Opmerking praktijkvorm:

In de peilingen vóór 1 januari 2005 werd de praktijkvorm bepaald door alleen het aantal zelfstandig gevestigde verloskundigen te tellen. Dat zijn eerstelijnsverloskundigen in een eigen praktijk/maatschap of eerstelijnsverloskundigen in loondienst van een geboortecentrum, gezondheidscentrum, ziekenhuis of vergelijkbare instelling/stichting. In de peilingen vanaf 1 januari 2005 tellen bij het bepalen van de

praktijkvorm ook de verloskundigen mee die in loondienst zijn van een zelfstandig gevestigde verloskundige.